

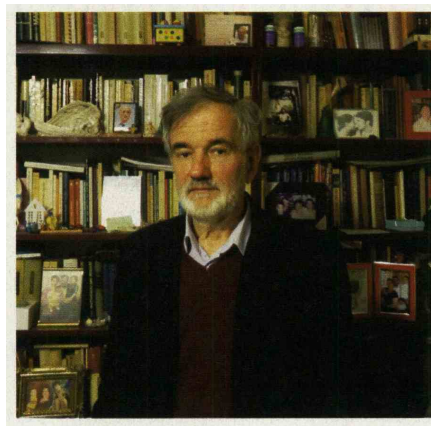

Разговор са Жарком Требјешанином, психологом

Саблазан у вртићима и школским клупама

А који саблaзни једнога од ових малих који вјерују у мене, боље би му било да се објеси камен воденички о врат његов, и да потоне у дубину морску.

Јеванђеље по Матфеју, глава 18

Одлука Министарства просвете да повуче из даље примене образовне пакете за учење о теми сексуалног насиља над децом за предшколске, основношколске и средњошколске установе у Србији, логичан је епилог једног брзоплетог покушаја министра просвете Младена Шарчевића да се у образовни систем уведе на мала врата, по хитном поступку и без јавне расправе, материјал за који су, када је обелодањен недавно у јавности, родитељи и стручњаци имали само једну констатацију – да је скандалозан, ласциван и саблажњујућ. Публикација која је подигла Србију на ноге, настала је у партнерству Министарства просвете, науке и технолошког развоја РС и невладине организације Инцест траума центра из Београда, а произведена је уз финансијску подршку Canada Fund, Реконструкција Женског фонда и World of Children Award. Тај материјал објављен је у новембру прошле године и током фебруара месеца ове године прослеђен је свим вртићима и школама, чиме је званично започета његова примена с почетком овог полугодишта. О садржају спорних публикација јавност и родитељи нису ништа знали, није било никаквих информација у медијима, а наставници који су спроводили сексуалну едукацију у вртићима и школама су ћутали, без обзира на неслагање са спорним садржајем. Тек први алармантни ауторски текстови током априла месеца познатих стручњака, подigli су буру која се не стишава.

Шта се налази на преко 400 страна овог приручника? У тексту намењеном вртићима Група за заштиту од насиља и дискриминације при Министарству просвете нагласила је да је трогодишњој деци потребно указати шта су интимни делови тела, да је њихово тело само њихово и да препознају додире који су им пријатни од непријатних који представљају сексуално насиље. У Пакету за вртиће, малишани ће видети цртеж голог дечака и девојчице са истакнутим полним карактеристикама, а васпитачи ће од њих тражити да обоје делове тела где им прија, а где им не прија када их додирују чланови породице, првенствено маме и тате. Деца која до поласка у школу бораве у вртићу, од васпитача треба да науче „Ако им у посету дођу тетка, баба, ујак или неки други члан породице и крене да те цмаче по целом лицу, у главу, љуби руку, грли, стеже – имаш право

да се измигољиш и макнеш или кажеш – ‘Извини, али ја не бих да ме љубиш’“.

Сексуално образовање у основним и средњим школама спроводи се, према овом приручнику, кроз савете ученицима шта је инцест, француски пољубац, орални секс, анални секс, педофилија и подстрекавање деце на хомосексуалне односе, као и на објашњење „колико дуго сме да се мастурбира“. Наставници свих 10 предмета имају обавезу да им одговоре на питање „Како извести француски пољубац“. Доста прецизно треба да их упознају да је то када „особа која љуби дотиче језик друге особе, оне која је пољубљена. Надражује усне, уста и језик, три области које су врло осетљиве на додир и пружа осећање пријатности и узбуђења“. Нормирање сексуалног образовања спроводи се и кроз учење да је „остварити сексуални однос и доживети задовољство, ствар жеља, потреба и договора особа које воде љубав“. Наставницима је у Образовном пакету прослеђено и детаљно објашњење за употребу женског кондома за лезбијке илустровано цртежом две девојке у љубавном чину, како би знали да се и сами едукују. Суочени са жестоком осудом јавности, надлежни у Министарству просвете одлучили су да се образовни пакети коригују и прилагоде узрасту деце, култури и нашој традицији. Из Инцест траума центра саопштено је да није могуће мењати садржај, а да се не изврши повреда ауторских права и да су текстови својина Инцест траума центра. Како истичу, материјали су „резултат петогодишње сарадње Министарства просвете и Инцест траума центра и Министарство је активним учешћем изразило своју пуну сагласност за промоцију образовних пакета“. Од министра Шарчевића стигла је потврда да је ЕУ утицала да се образовни пакети нађу у вртићима и школама, али да „нама не може нико да наметне оно што нећемо да прихватимо у целисти“. „Реч о материјалима који су присутни у европским образовним системима и да су утемељени у све оно што је Србија потврдила потписивањем Конвенције Савета Европе о заштити деце од сексуалног искоришћавања деце, и што је преузела као обавезу на основу одредби ‘Ланзарот’ конвенције“, кажу у Министарству. Иницијатива Министарства просвете да се укључи у борбу у превенцији злостављања и насиља деце је за

Смене у министарству због скандалозних приручника

После одлуке о повлачењу спорних Образовних пакета за учење о сексуалном насиљу, из Министарства просвете, науке и технологије стижу и најаве да ће доћи и до смена одговорних који су ове спорне садржаје проследили вртићима, основним и средњим школама и одобрили да се имплементирају кроз редован план и програм. Кадровске промене уследиле су као логична одлука после жестоке реакције у јавности. Министар Младен Шарчевић је појаснио да ће разрешити психологе Гордану Меденицу и Смиљану Грујић, сараднице у Групи за заштиту од насиља и дискриминације при ресорном министарству, чији резултати нису задовољавајући. Нови тим чиниће, како је изјавио министар, троје или четворо „заиста стручних људи“. Остаје отворено питање до када ће нови предлог бити спреман и да ли ће, овога пута, бити пуштен у јавну расправу.

сваку похвалу, али су понуђени материјали контраверзни. Унија синдиката просветних радника Србије и Удружење грађана „Ко нам трује децу“ тражили су хитно уклањање приручника из нашег школског система. Образовни пакети су повучени и донета је одлука да се формира тим стручњака, дечијих психолога и педагога, који ће израдити нов помоћни материјал за наставнике и васпитаче. Из Министарства поручују да ће нови тим узети у обзир критеријум узраста детета и карактеристике ширег контекста у коме дете, односно ученик, одраста уважавајући принцип нулте толеранције према било ком облику насиља.

После силовитог притиска јавности, Министарство је повукло ове пакете. Да ли сте изнађени и може ли се говорити о томе да се иза наводне превенције сексуалног насиља циљано иде на урушавање породице и породичних вредности и афирмацију родне политике и **LGBT идеологије?**

– Нисам изненађен и ово је једина исправна одлука. Постојала је добра намера да се деца заштите. Сигурно је да у материјалима има и добрих делова, али то не значи да текст није подложен критици. Изненађен сам да аутори из Инцест траума центра сматрају да није могућа никаква ревизија. Реч је о тексту који директно иде у школе?! Потребно је да се говори о сексуалности, поготову о сексуалном насиљу. Ја сам указао на примедбе. Не можете пресађивати нешто из сасвим друге културе у нашу културу. Када је реч о додирима, мени није јасно зашто би то било насиље? Због чега дете треба да забрани теткама, стринама, бабама да их љубакају? То је омаловажавање сродника. Ми смо култура која има јаке сродничке везе и где људи своје емоције изражавају додирима. У неким северњачким и западним земљама додир је табуизиран. У медитеранским, јужњачким културама то је сасвим нормално. Наше

породице су отворене, родитељи воле да грле, љубе и маже своју децу. То није сексуално насиље. Реч је о идеологији која је подозрива према породици. Зашто би се на родитеља гледало као на потенцијалног злостављача детета и као на могућег сексуалног напастика? Отац је апострофиран као злостављач ћерке. Тога несумњиво има, али то није правило и потпуно је изопачено. Мислим да је то наopak поглед на породицу. Породица је представљена као најопасније место у модерном друштву по сигурност деце. А породица је у нашем друштву примарна група, присна људска заједница, где постоје најчвршће емоционалне везе, и где се деца осећају сигурно и заштићено. Ако аутори текста закључују да је породица најопаснија, ко онда треба да васпитава децу? Да ли деца треба да се лише родитељског старања? Модерна породица је дестабилизвана, све је мање бракова и све више самохраних родитеља и незнатан број истополних породица. Самохрана породица не може бити тако добра као што је то примарна породица коју држе отац и мајка. Природна породица је најбоље место за одрастање деце. Како неко може да се залаже за поштовање различитости – било полних, било сексуалне оријентације, различитих култура и националности, а да не уважава своју културу?

Веронаука без учења о сексуалном насиљу

Имплементација образовних пакета планирана је кроз редован, постојећи наставни план и програм кроз следеће предмете: српски језик, свет око нас, природа и друштво, физичко васпитање, грађанско васпитање, биологија, социологија, устав и права грађана и психологија, чиме постају део наставног плана и програма. Из којих разлога су изоставили веронауку?

– Као да религија нема шта да каже о сексуалном насиљу, као да нема ништа заједничко са децом, као да не брине о њиховом душевном и духовном здрављу?! Хришћанска религија поставља дете на узвишено место и поставља се заштитнички према њему. Подсетио бих на речи из Јеванђеља по Матеју, када Исус Христос каже: **А који саблазни једнога од ових малих који вјерују у мене, боље би му било да се објеси камен воденички о врат његов, и да потоне у дубину морску.**

Идеја да се о сексуалном насиљу говори и кроз наставу образложена је резултатима истраживања Националне студије о друштвеном problemu сексуалног злостављања деце у РС. Према овој студији у сваком школском одељењу у Србији постоје четири детета која су преживела одређени вид сексуалног насиља, али и још четворо које познају некога коме се то догодило. Да ли деца разговарају о томе са неким?

– Немамо довољно истраживања да бисмо видели какве су последице по децу која одрастају у породици једнополних родитеља или самохраних родитеља. Че-

сто се из намере или незнања манипулише са подацима. Исувише је кратко време постојања других облика породице да бисмо могли да говоримо да је апсолутно свеједно у каквој породици дете одраста. Ови образовни пакети неће отворити дијалог са децом.

Звоно за узбуну представља садржај овог приручника у коме је велики број страна искоришћен за промоцију порнографског садржаја и хомосексуализма, а мањи део односи се на педагошко разјашњење сексуалног насиља као претње деци?

– Натуралистички описи којима се објашњавају појмови су најсличнији сценарију за неки порно филм, који је потпуно непримерен за ђачки узраст. Ја јесам за разбијање сексуалних табуа, али не на начин у коме једна група намеће своје ставове свим ученицима.

У ком узрасту су деца спремна са препознају и разумеју сексуално насиље? Да ли трогодишње дете може да разуме такву поруку?

– То је неукусно и вулгарно. О оваквим темама нема потребе да се говори у школи пре трећег, четвртог разреда.

Да ли је ова акција усмерена и на прерано сексуално сазревање деце и њихово насилно оптерећивање сексом?

– Посебно у упутствима за децу која су у узрасту од три до пет година, инсистира се на прераној сексуализацији. Старија деца немају свест о сексуалном идентитету, а треба да преиспитују своје мишљење о хомосексуалности?! То је первертирано преиспитивање полности. Претерано се инсистира на томе шта је то род и да не постоји полност. Не можете да конструишете да мушкарац има неки род који је женски и обрнуто. Култура добрим делом одређује какав ће бити наш однос према сексуалности жена и мушкараца. Не може сексуално васпитање да буде транссексуално. Ако се већ залажете за поштовање различитости, морате јасно да разликујете шта је сексуално узнемиравање, шта је насиље и шта је у некој култури нормално и дозвољено. Мени је стварно смешно да вам неко нормира да ли смете да купате своје дете. Недопустиво је да се на силу мењају породични обрасци живота. То треба оставити породици, родитељима да уређују односе са својом

Деца су блато

Пре објављивања спорног материјала, 62 одсто укупног садржаја је пилотирано у вртићима, основним и средњим школама, наводи се у саопштењу Инцест траума центра. Са чијом дозволом су деца била укључена у овај непримерен експеримент?

– То није прошло јавну расправу и не може се усвојити мимо шире јавности. Родитељ има право да зна како се његово дете васпитава и има право да се не сложи ако то угрожава основна уверења, укључујући ту и религиозна уверења. Сложили су се истомишљеници, неколико тих невладиних организација. То не може да уђе у школу без широког дијалога. Министар Шарчевић је рекао: „Стручњаци у Министарству просвете су одмах указали да неке ствари у образовним пакетима не могу да иду у школе у изворном облику и обиму.“ Материјали су објављени у новембру месецу, а тек сада су заустављени. Ово је велика поука за будуће и овакве ствари више не би смеле да се догоде. Како данас васпитавамо децу, имаћемо сутра друштво са истим вредносним системом.

Ошира полемика

Религија се у овим образовним пакетима апострофира као један од темељних извора мушког насиља над женама?

– Религија, обичаји и породица су одређени као најопаснији феномени у данашњем друштву. Религија је стара институција и недопустиво је да аутори на један тако иритантан начин говоре да је религија извор насиља над женама. Овде се појављују многе скаредне ствари, као пример са Тином и Божом. То је у суштини насиље над децом и тиме их угрожавате. Заборављена је реч чедност! Ако се и спомене, то је у контексту исмевања и циничног односа. Приручник се обраћа једном малобројном слоју, либерално грађански оријентисаном, потпуно занемарујући живот већине који су верници. Образовање је ствар од националног интереса, не могу да га креирају стручњаци који исто мисле, као да су секта. Мени је незамисливо да девојчици која је васпитана у хришћанском духу наставници треба да причају о женском кондому?!

децом. Овакви текстови и пракса представљају атак на породицу, јер се превише уплићу у живот породице.

Да ли Црква треба да изнесе своје мишљење о овом проблему?

– Мислим да би било веома важно да и Црква скине табу са ове области и да проговори на разуман начин. Са своје стране треба да се положи против сваког сексуалног насиља. Црква би у складу са њеним учењем требало да подржи породицу која је у кризи.